

Nadějkovský obchod před 70 léty

Bylo to v době na sklonku třicátých a během čtyřicátých let minulého století a já jako syn jednoho z obchodníků - bylo jich tehdy v Nadějkově pět - jsem u všeho byl. Byla to léta První republiky a léta válečná. Život byl tehdy dosti těžký, bylo málo peněz a obchodník se měl co ohánět, aby přežil ve velké konkurenci. Svě zákazníky si musel získávat svou službou: tj. prací, zdvořilostí a předcházením si zákazníka, ale hlavně solidností a ochotou. Tehdy by neochotný obchodník, který by případně předražoval zboží, nebo se tvářil, jako by zákazníkovi prokazoval nějakou milost, jak se to dodnes někde stává, brzo zaplakal nad výdělkem! V krámě by za pár dní byl sám, zákazníci by byli odešli ke konkurenci! Každé zboží muselo mít visačku s cenou, na jedné straně byla cena prodejní, na druhé straně musel mít obchodník ve své tajné abecedě napsáno, za co zboží koupil. K prodávanému zboží si mohl přirazit nejvýše tři procenta! Ale to nikdy neudělal, poněvadž konkurent by byl lacinější a tak ceny zboží, ku prospěchu zákazníka, byly co nejvíce snižovány. Kromě toho chodily namátkové kontroly cenového úřadu, které kontrolovaly, jestli se 3 % zisk nepřekračuje. Tresty byly jednoduché. Poprvé 500 Kč (to bylo jako dnes nejméně 5000 Kč - cajkové kalhoty stály 20 Kč!), podruhé odejmutí živnostenského listu, a tak si každý dvakrát rozmyslel zboží předražovat.

Abychom si zákazníky udrželi, chodili jsme o žních nebo senách sedlákům vypomáhat na pole. Kromě toho každý věrný zákazník až do války dostával k Vánocům láhev vína nebo dárkový balíček a k Novému roku pak pěkný malovaný kalendář s reklamou našeho obchodu. Je pravdou, že se tehdy našel i jeden obchodník, který své zákazníky chytal na ulici a pod určitou nabídkou je vábil právě do svého obchodu, ale to byla výjimka.

Ale nyní již přímo k tomu obchodu. Prodávali jsme všechno. Často svým přátelům dávám úkol, aby se ptali, co jsme nevedli a myslím, že kromě aut (to říkám s nadsázkou) málokdy najdou nějakou věc, kterou bychom byli neprodávali. Od skla a uhlí až po špendlíky, rybářské věci, látky, lihoviny, psací potřeby, barvy, železo a pro nás kluky důležité kuličky, s kterými jsme v polední přestávce hráli buď cvrnkanou, nebo do jamky. Přeborníkem byl Rudla Dvořák, syn krejčího a trafikanta, který nás vždy obehral.

Obchod jsme měli v pronájmu na náměstí, v místě dnešní pošty. Vchod byl v místě druhého okna zdola. Do krámu se chodilo krátkým průchodem, který se na noc zavíral mohutnými okenicemi, pobitými reklamními tabulemi různého zboží. Na ně se v létě věšely i nabízené zástěry, kalhoty, svetry apod. Ve výše zmíněné předsíňce byla po levé straně bedna od cukru, obalená balícím papírem, na kterou bylo možno usednout, a proti ní visela na zdi vitrínka s foukacími harmonikami, fajfkami, zapalovači a různými dalšími tehdy užívanými věcmi.

Do krámu se pak vešlo napůl zasklenými dveřmi. Když jsme vešli, uviděli jsme

před sebou jeden dlouhý pult, na kterém bylo různé zboží a ještě jeden, po pravé ruce, na kterém se prodávalo. Před čelním pultem stála decimálka a vedle ní skříňka s moukami, vedle sud se zelím. Na pultě pak zprava doleva byla polička se šesti skleněnými dosami s různými druhy cukrovinek. Nad touto skříňkou visely salámy, párky a buřty. Vedle, směrem do středu, byl skleněný zvon a pod ním sýry a olomoucké syrečky. Vedle stála láhev s nakládanými okurkami a rajskými jablíčky. Dále pak různé látky a papírnické zboží. Nad tím vším visely vycházkové hole. Vzadu pod pultem byly bedny s kostkovým cukrem, který jsme často museli z pevně v bedně složených řad holýma rukama sáčkovat, aby byla připravena zásoba většinou kilového balení. Často jsem měl kolik dní od kostek rozedřené prsty. Dále pak rýže, otruby, pytel s kukuřicí a další. Pro mne bylo zajímavé „šuple“ od toho pultu, kde byly lískové oříšky, na které jsem rád chodil.

Na hlavním pultě stála váha, pod ní, uvnitř pultu, napytlíkované zboží. Uprostřed pultu zespodu byla zásuvka s plechovou miskou s přihrádkami na drobné mince, sloužící jako pokladna. Na pokladnu, jaké jsou dnes, by si obchodník nevydělal ani za rok. Vlevo na konci pultu a pod výkladem, který byl zároveň osvětlujícím oknem, byly natrhané noviny a balící papíry, do kterých se zboží balilo. Také tam byly sáčky s firmou. Nad pultem visely kalhoty, zástěry, svetry apod. Nad váhou byla visací lampa, nejdříve jen lihová, později elektrická.

Nyní přejdu na stěnu za hlavním pultem. Tam na celé stěně byly regály se zásuvkami a policemi. Hned vedle výkladu byly dole při zemi mýdla a prací potřeby, výše pak police s tužkami, inkousty a jinými psacími potřebami. Bylo tam „šuple“ se zátkami a v něm byla spousta pohádek, které se přidávaly ke zboží pro děti zákazníků. Také tam byla reklamní „mejdlička“ a vystřihovací panenka „Heladěnka“ od firmy Helada, na kterou v každém balíčku s mýdlem byly jedny vystřihovací šatičky. Že jsem si v první třídě získal srdce mnoha spolužaček, kterým jsem tyto věci rozdával, nemusím ani podtrhovat.

Pak byla stěna s mnoha zásuvkami, ve kterých bylo snad všechno potřebné koření, sušené švestky, hrozinky, mandle, burské oříšky, svatojánský chléb, ale i tzv. „bengálské ohně“ pro divadlo, kopírovací papíry, pozlátka a dole mnoho druhů hřebíků, šroubků a matiček. Vedle pak ve výklenku, mezi dalším pokračováním stěny, stály tři samonasypávače kávy, zelené a pražené z vlastní pražírny, tedy vždy čerstvé, a praženého žita. Pod nimi vitrinka s datlemi a čokoládami. Dále pak zase spousty zásuvek, kde od školních sešitů, gum, pijáků až po kuličky, hřebíky a barvy bylo ještě mnoho dalšího zboží.

Na zadní stěně byl výklenek se šoupacími dveřmi, kde byly náboje, prach, broky, a - čemu se ještě dnes dívím - i dynamit a roznětky k němu pro střelmistry. Vedle pak na policích byly všechny šicí potřeby, rybářské potřeby, krepové papíry, stužky a ozdoby, motýlky, kravaty, umělé květy do věnců, a z boku visely různé druhy řetězů, provazů a mnoho dalšího zboží. Nad nimi visely plechové hodiny jako reklama firmy „Kemeny brandy medicinal“, jak na nich stálo napsáno. Mám je dodnes. Vedle polic byl vchod do našeho pokoje se zasklenou horní částí, aby bylo vidět do krámu. V rohu byla velká nádoba s petrolejem, dále byla police se soudky

se žitnou, rumem a punčem, pod nimi dole byla mazadla pro stroje. Vedle soudků stála krásně žlutá nádoba s medem a ještě dále pak byl výklenek se „štamprlaty“, do kterých se lihoviny zákazníkům čepovaly. Dále následovaly dveře do záložny, které byly umístěny v průchodu mezi policemi. Na stěnách tohoto průchodu visely „dřeváky“, „podělávký“ a provazy. Vedle dveří byl velký sud s hořkou solí pro dobytek a před ním stojan s kosami. Velmi mne vždy zajímalo, jak hospodáři kosy vybírali. Položili na zem pětakilové závaží, kosou o ně ťukali a vzali si tu kosu, která nejdéle zněla. Jako poslední byla vitrinka nahoře zasklená, tam bylo drogistické zboží, od různých pudrů, mýdel, voňavek, krémů až po pánské ochrany. V dolní plné části byly krabice s čokoládovými bonbony, kolekcemi apod. Na policích, zabírajících celou stěnu, bylo střížní zboží, košile, čepice, lůžkoviny a mnoho dalšího zboží. Zbývá poslední stěna, vpravo od dveří, tam bylo železo, kulatina, dráty, různé páskoviny. Dole v rohu bylo tehdy předepsané bílé plivátko, nad ním visely biče a v rohu stála bičičšťata. O železa byly opřeny štafle a na druhém konci, hned u pultu, byla zase papírem obalená bedna, na kterou sedali alkoholoví „štamgasti“.

Podlaha v krámě byla dřevěná, napuštěná olejem, a vždy večer se zametala. Otevřeno bylo každý den a v neděli dopoledne. Otvíralo se v 7 hodin a až do války, kdy nebyl petrolej a tudíž se nemohlo dlouho svítit, bylo otevřeno do 22 hodin, později do 20 hodin. Kamna v krámu nebyla. To, že nebyl žádný med být v té době obchodníkem, si každý domyslí.

Ale abych nezapomněl, ještě jsme prodávali sklo a tatínek si přivydělával jeho řezáním a zasklíváním oken. V průjezdě byla ve zdi skříň s barvami do vápna. V „magacíně“ na dvoře pak uhlí, které se tehdy prodávalo ne po metrácích, ale po kilech. Inu doba byla skromnější, ale lidé byli poctivější i když byli mnohem chudší!

Rád vzpomínám na ty časy, byly to časy bezstarostného dětství. Vždy však s úctou a obdivem vzpomínám na tatínka, který kromě obchodu byl pokladníkem Kampeličky, zdarma každou neděli odpoledne půjčoval knihy v obecní knihovně, byl Sokolem a divadelním ochotníkem a hlavně kronikářem obce, jaký se málokde najde, kromě toho bezplatně lidem psal daňová přiznání, různé žádosti a dopisy. Věnuji mu alespoň tento článek jako vzpomínku.

MUDr. Milan Jindrák, 2010